שירת קנטוקי

י. י. שווארץ

תחלה היה להם היהודי לפלא,
והתקשו מאד לתפס דרכיו,
זר הלוכו ולשונו המזרה,
בכל ניעה וזיעה הרגש הזר
ונזדקר בעינים הזרות.
וכשהרגלו מעט במרוצת ימים
ואי אמון ראשון פג וחלף—
החלו הסתכל בו מקרוב
וראה זה פלא: הן מבחין דבר הוא,
ועין לו חודרה במה שמתהוה
ויש בפיו אמרה הולמה ומתאימה,
זרה וגם קרובה, על כל דבר.
אדם כשאר בני האדם: עמל,
עושה לילות כימים, ומגבב
שברי ברזל, סחבות ועצמות—
ועוד ממציא מחיה לזולתו.
אלא שנתחבטו בשאלה קשה:
איך זה אדם עמל ביום ראשון?
ופעם אחת, ביום נאה, הופיע
על החצר מוכיח העדה—
מנמס, בת־צחוק טובה לו על שפתיו,
כשידיו מקפלות לאחוריו,
שאל לשלום היהודי, לטף
את שני הילדים על ראשיהם,
נענע ראשו בפני היהודיה.
כעבר זמן־מה נכנסו החצרה
שנים שלשה משכניו: ישבו,
וכדרכם העלו עשן במקטרותיהם.
פתח דברו מוכיח העדה
בשקט, במתינות ובנגון
ובפסוקים מפאולוס ומלוקס
ומשליחי הכנסיה האחרים:
איך זה אדם עמל ביום מנוחה?
על זה ענהו היהודי רכות:
יהודי הוא ואוחז באמונת־אבות,
כמו שכתוב בתורת משה: ׳ששת ימים
תעבד ועשית כל מלאכתך, וביום
השביעי שבת, לא תעשה כל מלאכה
אתה ובנך ושורך וחמורך׳.
הפתע המוכיח למשמע אלה,
הניע ראש ברחמים אחת ושתים:
אם לא ידע ולא שמע, כי המשיח
העביר את השבת ממנוחתה
ואת כסאה ירש יום הראשון?
ופה העמיד האיש פנים תמימים:
לא מחונן הוא במדע ובהשכל,
ולא לפי כחו להכנס בוכוחים
עם איש גבהו עצומותיו ממנו;
אוחז הוא בדרכי אמונת אבות
ונוהג כמנהגם. טובו דבריו
בעיני האיש ובעיני המסבים—
הושיט לו המוכיח יד בידידות,
נענע ראשו שנית גם לאשה
ובפסיעות שקטות עזב את החצר.
עמדו וקמו השכנים על רגליהם,
חבטו לו על שכמו: יפה דברת!
ולמחרת־יום קבל היהודי
ספר כבד־משקל בכריכת עור,
הברית הישנה והחדשה גם יחד:
מנחה שלוחה מאת מוכיח העדה.

אין אנהייב איז דער ייִד געווען א וואונדער;
ס׳איז שווער געווען באגרייפן זיינע דרכים,
זיין פרעמדן הילוך און זיין פרעמדן לשון,
פון יעדן ריר זיינס האט ארויסגעשריִען פרעמדס
און זיך געווארפן אין די פרעמדע אויגן.
און אז מען האט זיך צוגעוווינט א ביסל,
און ס׳איז אוועק די ערשטע ניט פארטרויִלעכקייט,
איז מען געווארן ריידעוודיקער, נענטער.
און זע — א וואונדער! ער פארשטייט דאך אלץ
און ווייס פון אלץ וואס קומט־פאר ארום,
און האט אויף אלץ א גוטמוטיק און פאסיק ווערטל,
וואס איז צו גלייכער צייט אי פרעמד, אי אייגן.
א מענטש ווי אלע־מענטשן. ארבעט טאג ווי נאכט
און זאמלט אלטע אייזנס, ביין און קאדער[15].
פארקערט, ער גיט נאך מענטשן צו פארדינען.
וואס דען? ס׳איז זיי געווען קשהדיק:
ווי ארבעט דאס א מענטש אין זונטיקדיקן טאג?
און איין מאל אין א פיינעם, שיינעם טאג
איז אנגעקומען אויפן הויף דער פאסטאר,
די הענט פארלייגט אויף הינטן, שמייכלענדיק,
געזאגט דעם ייִדן א גוט ווארט, זיך נאכגעפרעגט,
ווי גייט עס אים, געגלעט די קינדער אויפן קאפ,
פארבויגט זיך פאר דער שטילער ייִדענע.
א ביסל שפעטער זיינען צוגעקומען
א צוויי־דריי שכנים; מען האט זיך צעזעצט,
פאררויכערט שווארצע ליולקעס, ווי דער שטייגער.
דערנאך האט זיך דער פאסטאר שטיל צערעדט,
געצויגן מיט א ניגון ווי אין קירך,
געוויזן בקיאות אין דעם אלטן טעסטאמענט,
געמישט פון לוקאס און פון פאול מיט פסוקים
און פון אנדערע אפאסטאלן פון דער קירך,
און אויסגעלאזן מיט א שטילער פראגע:
— ווי קומט עס, וואס ער ארבעט אין דעם טאג פון רו?
דא האט דער ייִד בנעימותדיק געענטפערט:
— ער איז א ייִד און האלט פון אלטן גלויבן,
ווי ס׳שטייט פארזאגט אין אלטן טעסטאמענט:
זעקס טעג אין וואך זאלסטו דיין ארבעט טאן,
און אינעם זיבעטן, אין טאג פון שבת,
דאן זאלסטו רוען און אים הייליקן,
צוזאמען מיט דיין קינד, דיין אקס און אייזל.
אויף דעם האט זיך דער פאסטאר שוין פארחידושט,
רחמנותדיק געשאקלט מיטן קאפ:
צי ווייסט ער ניט, אז דזשיזוס קרייסט, דער זון,
האט שוין דעם שבת אפגעשאפט די רו
און אויף זיין פלאץ געשטעלט דעם זונטיקדיקן טאג?
דא האט רחמנותדיק דער ייִד געענטפערט:
— איז ניט געלערנט, ניט שטודירט אין שולן,
איז ניט בכוח צו פארפירן א דיספוט
מיט איינעם וואס איז שטארק און גרויס אין וויסן.
ער גייט בלויז אין דעם וועג פון זיינע פאטערס
און טוט ווי זיי האבן געטאן... איז דאס
דעם דינעם פאסטאר שטארק געווען געפעלן,
זיך אויפגעהויבן און געדריקט זיין האנט,
פארבויגט זיך ווידער פאר דער ייִדענע
און זיך אוועקגעשלייכט מיט שטילע טריט.
עס האבן זיך די שכנים אויפגעשטעלט,
געקלאפט אים אויף דער פלייצע: — גוט געזאגט!
אויף מארגן האט דער ייִד באקומען צוגעשיקט
א שווערן, דיקן בייגעוודיקן ספר:
דעם אלטן מיטן נייעם טעסטאמענט —
געשיקט פון דינעם פאסטאר א געשאנק.

movement
be blatant
melted
distrust
all that is happening
suitable saying
gathers
rags
ekes out a livelihood
struggled within
pastor
polite
folded
stroked
nodded, bowed
their pipes
St. Paul, Luke
softly
surprised
graced with
with someone greater than himself
slapped

אֶרֶץ־דִיקְסִי

הֵחֵלּוּ לְהֵרָאוֹת בַּחֲצַר הַגְּרוּטָאוֹת
גִּבּוֹרֵי צַיִד מֵהַרְרֵי קֶנְטוּקִי
בְּמַגָּפַיִם גְּבֹהִים וּבְפַרְווֹת קְצָרוֹת.
הָיוּ בַּחוּרִים אֵלּוּ–דָּם וָאֵשׁ,
בַּעֲלֵי זָקָן וְתַלְתַּלִּים מְסֻתַּלְסָלִים,
רַחֲבֵי הַגֶּרֶם וְאַנְשֵׁי מִדּוֹת,
בַּחֹרֶף כְּבַקַּיִץ צְרוּבֵי שֶׁמֶשׁ,
צַלָּקוֹת חִוַּרְיָנוֹת חֲרוּתוֹת
בִּסְבַךְ שֵׂעָר לֶחָיִם וְעַל מִצְחוֹתָם;
בְּאָזְנַיִם שְׁסוּעוֹת שֶׁסַע עַל חֶצְיָם
שֶׁנִּקְרְמוּ וְנִתְאַחוּ עַל הַבְּתָרִים.
עִם קֹר רִאשׁוֹן הָיוּ בָּאִים הַלָּלוּ
עִם עֲשָׂבִים כְּסוּחִים נוֹצְצִים כַּסְפִּית
וְחַמָּה נְסוּכָה תְּלוּיָה אֲלַכְסוֹנִית
וְעֵינָהּ כִּבְלִיל הַכֶּסֶף וְהַנְּחֹשֶׁת.
בְּקַו יָשָׁר, אִישׁ אַחֲרֵי אִישׁ, דּוֹמְמִים,
מִצְנְפוֹת שֵׂעָר לְרָאשֵׁיהֶם
וְסַכִּינִים תְּקוּעִים בַּחֲגוֹרוֹתָם.
הֶהְבִּיל הַקֹּר מִנְּשִׁיפוֹת פִּיּוֹת
וּבְאֵדִים קַלִּים עָלָה לָרוּם;
מַגָּפֵיהֶם הַלְּבָנִים, לֹא נִמְשְׁחוּ עִטְרָן,
הִכּוּ, חָבְטוּ בַּקֶּרַח הַמּוּצָק,
בְּקוֹל צְעָדָה בְּטוּחָה וּקְצוּבָה,
כְּצַעַד הַחַיָּלִים בַּמַּעֲרָכָה
לְהֹלֶם־תֹּף וּלְמְחִי־קָבָל.
גָּלְשׁוּ מִן הַכְּתֵפוֹת, כִּתְפֵי עֲנָק,
הִבְהִיקוּ בְּאוֹרוֹ שֶׁל בֹּקֶר־חֹרֶף
עוֹרוֹת שׁוּעָל, אֲדַמִּים־זְהֻבִּים,
זוֹרְקֵי זִיקִים, וְהִתְנוֹצֵץ בִּיבָר
בְּחוּם שׁוֹטֵף וָחַם וּמִשְׁתַּפֵּךְ;
הִשְׁחִיר כְּחוֹל זֶה לַיַּרְוָדָה וּלְבָאֲשָׁן
וְעֵינֵיהֶם כְּגַרְגְּרֵי זְכוּכִית שְׁקוּפָה.
וְעוֹד נָדְפוּ מִדָּם וּמִשַּׁלְגֵי יְעָרוֹת–
נוֹפְפִים זַנְבוֹתֵיהֶם לְרוּחַ יוֹם
וּמְרַטְטִים וּמְפַזְּזִים כְּמוֹ חַיִּים.

כָּל אֵלֶּה יָד וָשֵׁם לָהֶם בַּגִּבּוֹרִים
בְּמִלְחֶמֶת הָאַחִים, עֲקֻבַּת דָּם,
בִּזְרוֹעַ חֲזָקָה וּבְעַיִן בְּהִירָה–
יוֹרִים אֶל הַשַּׂעֲרָה וְלֹא יַחֲטִיאוּ,
הָיָה כְּפֶשַׂע בֵּינוֹתָם וּבֵין
הַנִּצָּחוֹן מוּל שַׁעֲרֵי וַשִׁינְגְּטוֹן.
שָׁתַת דָּמָם בֵּין שְׂרִידֵי צִבְאוֹת לִי
כְּשֶׁהֵחֵל לְהִסּוֹג עַל עֲקֵבָיו;
מֵהֶם–עָמְדָה רַגְלָם עַל מַשּׁוּאוֹת
אוֹרְלִינְס הַחֲדָשָׁה, אַטְלַנְטָה וְקוֹלוֹמְבִּיָּה.
וְעוֹד זִכְרָן הִבְהֵב בְּלִבּוֹתָם
כְּהַבְהֵב אֵשׁ מִתַּחַת פִּיחַ־אֵפֶר.
עָצוּר הָיָה בְּזִכְרוֹנָם יוֹם רִיצְ׳מוֹנְד
וּדְמוּת דְּיוֹקְנוֹ הָאֲצִילָה שֶׁל לִי
וְקוֹל בִּכְיָם שֶׁל חַיָּלִים זְקֵנִים,
בְּמַדֵּי שְׂרָד בָּלִים, מְנֻקְּבֵי־כַדּוּר,
הָמָה וַיִּתְיַפַּח בְּאָזְנֵיהֶם.

אַךְ בְּדָמָם תָּסְסוּ עוֹד הַנְּעוּרִים,
וְעִם זֶמֶר מִסְחָר הָיוּ הַנְּעָרִים
מִתְכַּנְּסִים לְפִנַּת גֹּרֶן רְחוֹקָה,
לִמְקוֹם יָקַד תַּנּוּר־בַּרְזֶל מְלֻבָּן,
נוֹשֵׁף בְּחֹם אָדֹם וּמְבַעְבֵּעַ.
שׁוֹלְפִים מַשְׁקֵה מַגָּף בְּקַבּוּק שָׁטוּחַ
בְּיַיִן הַשָּׂרוּף, יוֹקֵד בְּלַבְנוּנִית אִשּׁוֹ.

scrap-iron
hunters
curly
-boned
scorched
scars °° pale
hairy web
split
joined
mown
diagonally
mixture of
silent
furs caps
steamed forth
clouds
with resin
solidified
rhythmic
to the sound of drums & s
flowed
glowed
fox fur
mink gleamed
flowing brown...flowing o
(skins) of rats and skunk
glass beads
smelled
dangle
vibrate
drenched in blood
shoot at a hair
a hairsbreadth stood betwe them
and...
General Lee
beat a retreat
destruction
scorch
grey ashes
fixed
noble
worn-out uniforms
rang
barn
blaze
sparkling
bootleg
whiteness

דיקסי־לאַנד

עס האָבן זיך גענומען ווײַזן אינעם הויף
די מעכטיקע געשיקטע יעגערס פֿון די בערג
אין הויכע שטיוול און די קורצע פּעלצן.

דאָס זײַנען געווען יונגע — גלוט און בלוט,
מיט יונגע קרײַזלדיקע בערד און לאָקן,
ברייטביינערדיק, און הויך, און שטאַרק געוואָקסן,
אין ווינטער ווי אין זומער ברוין פֿון זון,
מיט ווײַסע, טיפֿע, אײַנגעקאַרבטע שראַמען
אין וואַלדיק האָר פֿון באַק, אויף בלאַסע שטערנס,
מיט אויערן צעשפּאָלטענע אין העלפֿט,
און ווידער שטיק אויף שטיק צונויפֿגעוואַקסן.
זיי פֿלעגן קומען מיט די ערשטע פֿרעסטלעך,
ווען טויטע גראָזן גלאַנצן זילבערדיק
און ס׳הענגט אַראָפּ אַ נידעריקע זון,
האַלב זילבערן, האַלב קופּערן, האַלב קרום,
פֿון ניט קיין הויכן מילכיק ווײַסן הימל
שערענגעסווײַז, מאַן הינטער מאַן, אַנטשוויגענע,
מיט שווערע פֿוטער־היטלען אויף די קעפּ,
מיט אָנגעשטעקטע מעסערס אין די גאַרטלען;
און פֿון די מײַלער האָט געהויכט מיט וואָלקנדלעך
פֿון דינעם ווײַסן פֿראָסט אין שטײַפֿער לופֿט;
די גראָבע ווײַסע שטיוול ניט געשמירט,
זיי האָבן אין דעם קערנדיקן אײַז
געשלאָגן ריטמיש, אויסגעקלונגען טאַקט,
ווי עס מאַרשירן זעלנערס צו אַ קריג,
מיט קלאַפּן פֿונעם פּויק אין דראָבנעם שרויט.
פֿון אַקסלען האָבן בונט אַראָפּגעהאַנגען,
געבליצט אין מאָרגנדיקן פֿרישן ליכט,
די גאָלדיק־רויטע שווערע פֿוקסן פֿעל
מיט ווייכע האָר; דער גלאַנצנדיקער מינק
פֿון פֿליסנדיקן ברוין, וואָס גיסט זיך איבער,
די בלויע שוואַרצקייט פֿונעם ראַץ און טכויר,
מיט פֿינקל־גלעזערדיקע קײַלעכדיקע אייגלעך —
וואָס שמעקן נאָך מיט בלוט, מיט שניי, מיט וואַלד,
און באָמבלען זיך מיט די קאָלירטע עקן,
און פֿלעכטן זיך, און מישן זיך ווי לעבעדיק.

די אַלע האָבן זיך געמאַכט באַרימט,
אין בלוטיקן, אין שווערן, ברודערקריג,
מיט זייער פֿעסטער האַנט און שאַרפֿן אויג.
געהאַלטן נאָענט בײַם פֿײַערן אַ זיג
אַרום די פֿעסטונגען פֿון וואַשינגטאָן;
געבלוטיקט אין דעם מאַרש פֿון די אַרמייען,
ווען לי האָט אָנגעהויבן גיין צוריק;
גאָר פֿיל האָבן דורכגעמאַכט דעם חורבן
פֿון נײַ־אָרלינס, אַטלאַנטאַ און קאָלאָמביע,
וואָס האָט זיך נאָך געטליִעט אינעם האַרצן
ווי ס׳טליִעט פֿײַער אונטער גרויען אַש.
זיי האָבן נאָך געדענקט דעם טאָג פֿון ריטשמאָנד,
דעם גרויען קאָפּ פֿון ריטערלעכן לי,
און דאָס געוויין פֿון אַלטע וועטעראַנען
מיט גרויע בערד, צעשאָסענע מונדירן,
האָט נאָך געקלונגען אין די אויערן.

נאָר ס׳יונגע לעבן האָט געקאָכט אין בלוט.
און אַז געשעפֿט פֿלעגט ווערן אָפּגעטאָן,
פֿלעגט מען פֿאַרקלײַבן זיך אין ווינקל שײַער,
ווו ס׳האָט דער אַלטער אָנגעגליטער אויוון
געשפּריצט מיט רויטער שיפֿערדיקער היץ.
מען פֿלעגט אַרויסציִען פֿון ברייטע כאָלעוועס
דעם ווײַסן, שטאַרקן, ברענענדיקן בראָנפֿן.
די אויגן ווערן אויפֿגעבליצט און גרויס,
מען מעסט די כּוחות און מען ראַנגלט זיך,
די לאַנגע לאָקן פֿלאַטערן צעיאָגט.

הוֹלְכוֹת גְּדֵלוֹת וּמִתְרַחֲבוֹת עֵינַיִם,
וְהַנְּעָרִים מְשַׂחֲקִים וּמִתְאַבְּקִים–
קְוֻצּוֹת שְׂעָרָם מִתְעוֹפְפוֹת לָרוּחַ
וּמִתְפָּרֵץ קוֹל צְחוֹק אַדִּיר בִּגְבוּרָתוֹ.
הוֹלְכִים וּמַעֲלִים אֶת הַשְּׁכֵנִים בְּחֶרְמָם:
מִי אִישׁ שׁוֹלֵחַ יָד בְּ׳נֶגְדָּתוֹ׳
וּמִי אִשָּׁה יוֹרְדָה לִלְחָיֵי בַּעְלָהּ;
לְמִי סוּס קַל־מֵרוֹץ, וּלְמִי מְעֻלֶּה יוֹתֵר,
וּמִי חָטַף כַּלַּת אַחֵר בְּלֵיל נִשּׂוּאֶיהָ,
גְּזָלָהּ עִם הָרוֹבֶה בַּיָּד; וּמַה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ
שֶׁל הֶחָתָן דְּנַן לַעֲשׂוֹת; חוֹרְצִים לָשׁוֹן
עַל צַד חָתָן וְעַל צַד כַּלָּה. עוֹלָה
צָהֳלָה גְּדוֹלָה וַאֲדָמָה בִּקְצֵה הַגֹּרֶן,
שׁוֹטֶפֶת עַד לַכֹּתֶל הָרָחוֹק מִנֶּגֶד,
מֵעַל לַעֲרֵמוֹת עוֹרוֹת מְמֻלָּחִים,
מֵעַל תִּלֵּי תִלִּים סְחָבוֹת וַעֲצָמוֹת.
וְיֵשׁ גַּם נִזְכָּרִים בַּחֲרוֹן קְרָבוֹת –
מַעֲלִים עַל לֵב זִכְרוֹן רֵעִים טוֹבִים
נָפְלוּ חָלָל בְּיוֹם עֶבְרָה וָזַעַם
בְּאַחַת הַפְּחָתִים אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה.
נוֹשְׂאִים כּוֹס אַזְכָּרָה בְּעַד נִשְׁמָתָם
וּמְצָרְפִים גַּם אֶת הַיְּהוּדִי לַלְּגִימָה.
פְּתוּחִים הַלְּבָבוֹת בְּסַעֲרַת־אוֹן
וְשִׂיחָתָם–שִׂיחָה חַיָּה, זוֹרֶמֶת,
מְתֻבָּלָה, רוֹתְחָה וּמְרַתַּחַת.
וְאֵיךְ שֶׁלִּינְקוֹלְן, אֲרֹךְ הַקּוֹמָה,
אֲרֹךְ יָדַיִם וּשְׂרוּעַ אֵבָרִים,
פָּנָיו מְאֹרָכִים, חִוְּרִים וְנִרְגָּשִׁים,
חֲבוּשׁ צִילִינְדֶר מִתְנוֹצֵץ לְרֹאשׁוֹ–
נִכְנַס לְרִיצְ׳מוֹנְד בְּיוֹם אֶחָד נָאֶה.
לֹא פַּעֲמוֹן צִלְצֵל וְלֹא תוֹתָח רָעַם,
וּלְפֶתַע הִתְפַּשְּׁטָה שְׁמוּעָה כְּאֵשׁ יְעָרוֹת,
נִזְרַק דִּבּוּר: הוּא בָּא, הוּא בָּא הֲלֹם!
וְעִיר עַל מְתִים עַד יְסוֹדָהּ הָרְקָחָה
וַתְּהִי לְיָם רוֹעֵשׁ גּוֹעֵשׁ וְחֳמַרְמָר
בְּגַלֵּי רָאשִׁים בּוֹכִים אַף צוֹחֲקִים;
עֵינַיִם לְבָנוֹת קָרְנוּ, הִבְהִיקוּ,
וְיָדַיִם שְׁחֹרוֹת־עוֹר אֵלָיו נִמְשָׁכוּ
כִּילָדִים שְׁחֹרִים מֵעַל לְרָאשֵׁיהֶם.
וּמְלֻבַּב יָם זֶה שָׁחֹר מַכֶּה גַּלִּים
רָתַח וַיִּתְיַפַּח נַהַם אַפְרִיקָה;
קָרְעוּ, פָּשְׁטוּ מֵעֲלֵיהֶם אֶת בִּגְדֵיהֶם
וְנִתְעַוּוּ בְּמָחוֹל עִוְעִים, וּבְחוּלָם
הֵשַׁחוּ שְׁחוֹחַ עַד לַעֲפַר חוּצוֹת;
וְעַד כְּלוֹת נַפְשָׁם הֵרִיעוּ בִּצְוָחָה:
׳יֵשׁוּעַ! גּוֹאֲלִי! וְהַלְלוּיָהּ!׳
וְאֵיךְ פָּנָיו, פְּנֵי הַנָּשִׂיא הֶחֱוִירוּ,
נַעֲווּ מֵרֶטֶט וּמִכְּלִמַּת־כְּאֵב.
הַצַּיָּדִים לוֹגְמִים מִן הַלָּבָן־לָבָן
וְחַכְלִילוּת כּוֹבְשָׁה כָּל לֹבֶן עַיִן;
הַצַּלָּקוֹת הַלְּבָנוֹת מַאְדִּימוֹת
וּמִגְּרוֹנוֹת קוֹדְחִים וְאַדִּירִים
תִּזְרֹם וְתִשְׁתַּפֵּךְ בְּסָאוֹן וָאוֹן
מַנְגִּינַת דִּיקְסִי, עַלִּיזַת גַּאֲוָה.
בּוֹקְעָה פּוֹרְצָה שִׁירָה, עוֹלָה בְּלַהַב
וּמְמַלְאָה חֲלַל הַגֹּרֶן הַיְּשָׁנָה,
חוֹבְטָה וּמִתְחַבְּטָה בִּשְׁחוֹר תִּקְרָה,
וּבְקוֹל עֲנוֹת גְּבוּרָה תִּגְאֶה גָּאֹה:
הֵידָד, הֵידָד לְדִיקְסִי, הֵידָד!

wrestle
blow
take...to task
his old lady
slaps
fast runner
intends to do
piles of salted skins
fierce
day of wrath
pits, ditches
to have a drink
sorrow
spiced and lively
lanky
elongated
stovepipe hat
rumor
all the people of
raging
making waves
the roar
writhed
convulsed
screamed
trembling and shame
reddishness
scars
noise
burst forth
knock against

עס קלינגט אַ הייס און דונערדיק געלעכטער.
מען נעמט־אַרויף די שכנים אויפֿן צימבל:
ווער ס׳שלאָגט זײַן ווײַב און ווער עס פּאַטשט איר מאַן,
און וועמעס פֿערד איז גוט, און וועמעס בעסער,
און ווער ס׳האָט וועמעס כלה צוגענומען,
אַוועקגעפֿירט פֿון קירך ־אין חופּה־נאַכט
מיט ביקסן אין די הענט, און וואָס דער חתן
מיינט וועגן דעם צו טאָן. מען וויצלט זיך
אויף חתן און אויף כלהס צד. עס שטייט
אַ גרויסע רויטע פֿרייד אין ווינקל שײַער,
צעגיסט זיך ביז דער קאַלטער ווײַטער וואַנט,
אַריבער בערג מיט אײַנגעזאַלצטע פֿעלן,
מיט פֿערדישן געביין און אַלטער שמאַטע.

אַ מאָל דערמאָנט מען זיך אין בייזן קריג:
מען רעכנט־אויס די נעמען פֿון חבֿרים,
וואָס זײַנען אויף די הענט בײַ זיי געשטאָרבן
אין נאַסע קאַלטע גריבער פֿונעם פֿעלד.
מען טרינקט לחיים זייער אָנדענקען,
מען מאַכט דעם ייִדן נעמען צו די ליפּן.
עס עפֿענען זיך הערצער גרויס און ברייט,
און ס׳גיסט זיך ברויזנדיק אַ הייס געשפּרעך
מיט פֿײַער, מיט געווירץ, מיט האַרץ און זעל.
און ווי אַזוי דער הויכער דאַרער לינקאָלן
מיט די צעשרויפֿטע גלידער, דאַרע הענט,
און מיט דעם בלאַס און אויסגעצויגן פּנים,
אין הויכן גלאַנציקן צילינדער־הוט,
איז אומגעריכטערהייט, פֿון קיינעם ניט דערוואַרט,
אַריין אין ריטשמאָנד אין אַ פֿײַנעם טאָג:
קיין גלאָק האָט ניט געהילכט, קיין ביקס געקנאַלט.

נאָר פּלוצעם האָט זיך ווי דאָס ווילדפֿײַער צעשפּרייט
די שטילע בשורה: דאָס איז ער, ס׳איז ער.
און שטאָט און גאַס זײַנען פֿאַרפֿלייצט געוואָרן,
זיך אויסגעגאָסן אין אַ ווילדן ים
פֿון שוואַרצע, וויינענדיקע, לאַכעדיקע קעפּ.
די אויגן האָבן ווײַס און בליצנדיק געבלאַנקט
און שוואַרצע הענט האָבן צו אים געשטרעקט זיך
מיט קליינע נעגער־קינדער איבער קעפּ;
און פֿון דער ברוסט פֿון שוואַרצן ים אַרויס
האָט זיך געריסן דאָס געברום פֿון אַפֿריקע,
געריסן און געצופּט פֿון זיך די קליידער,
געבראָכן זיך אין ווילדע פֿײַערדיקע טענץ,
געדרייט זיך, קאָנוואולסירט ביז צו דער ערד,
געשריִען אין דעם ווילדסטן עקסטאַז:
— „מײַן דזשיזוס! מײַן דערלייזער! הללויה!“
און ווי דאָס פּנים פֿון דעם בלאַסן אייב
האָט זיך פֿאַרצויגן ווייטיקלעך מיט פּײַן.

די בראַווע יעגערס טרינקען אויפֿגערעגט:
די אויגן נעמען זיך פֿאַרגיסן רויט,
די ווײַסע שראַמען גליִען זיך פֿונאַנדער
און פֿון די ברייטע, פֿלאַמענדיקע העלדזער
הייבט־אָן צו פֿליסן מעכטיק דאָס געזאַנג
פֿון שטאָלצן מוטיק־בראַוון דיקסי־לאַנד.
דאָס ליד פֿליסט שטראָמענדיק, און הויך, און רויט,
פֿילט־אָן דעם טונקעלן, דעם אַלטן שײַער,
און קלאַפּט זיך אָן ביז צום פֿאַרשוואַרצטן באַלקן
מיט ברענענדן געשריי און פֿלאַם און שטאָלץ,
— „הוראַ, הוראַ, פֿאַר דיקסי, הוראַ!“

חורף

חֲצַר הַיְּהוּדִי עַל גְּרוּטוֹתֶיהָ
נִשְׁקְעָה כֻּלָּהּ בַּשֶּׁלֶג הַכָּבֵד;
וּמִן הַבַּרְזִלִּים חֲלוּדָה נָדְפָה
וְקֹר צוֹרֵב הִכְהֵב בָּם וּפִעְפֵּעַ.
תַּנּוּר־הַגֶּחָלִים בַּבַּיִת הַיָּשָׁן
הָסַּק יוֹמָם וָלֵיל, אַךְ קֹר שָׁלַט בּוֹ,
וְעַל כְּתָלָיו פָּשְׁטוּ וּבִצְבְּצוּ
גִּדּוּלֵי־כְפוֹר קָשִׁים, נִגְעֵי הַטַּחַב,
זוֹרְקֵי מָרָה־שְׁחֹרָה עַל סְבִיבוֹתָם.
תְּמוּנוֹת סָבִים עַל הַכְּתָלִים הֶחֱוִירוּ
וְהַסַּבְתּוֹת בְּפִיּוֹת מְהֻדָּקִים
הִכְחִילוּ וְעִוּוּ פָּנִים מִקֹּר.
וּכְשֶׁהֵחֵל הַשֶּׁלֶג לְהִמֵּס בַּחוּץ־
הֵחֵלּוּ גַּם קִירוֹת הַבַּיִת לְטַפְטֵף
בְּנִטְפֵי מַיִם עֲכוּרִים־דְּלוּחִים.

וְאָז שָׁכְבָה כְּבָר הַיַּלְדָּה בְּמִטַּת אִמָּהּ
חוֹלָה, שׁוֹתֶקֶת, עֵינֶיהָ פְּקוּחוֹת–
וְהָאֵם הַמְּסֻרְבֶּלֶת וְהַדְּמוּמָה
הָיְתָה מְטַפֶּלֶת בָּהּ יוֹמָם וָלֵיל.
מְמַלְּאָה הַבַּקְבּוּקִים בְּרוֹתְחִים
בִּכְדֵי לְחַמֵּם רַגְלֵי הַפְּעוּטָה;
נִצֶּבֶת וְעוֹמֶדֶת לְשָׁעוֹת תְּכוּפוֹת
וּמִסְתַּכֶּלֶת בָּאֵשׁ עַל גַּב כִּירַיִם
כְּשֶׁהִיא שׁוֹוַעַת בְּעִמְקֵי לִבָּהּ,
תָּצִיף וְתִתְעַטֵּף בְּעָנְיָהּ–וּלְפֶתַע
יֵשׁ תִּתְנַעֵר כְּמֵחֲלוֹם בַּלָּהוֹת,
יוֹרֶקֶת פְּעָמִים שָׁלֹשׁ אֶל תּוֹךְ הָאֵשׁ
וּלְחִישָׁה נִזְרֶקֶת מִשְּׂפָתֶיהָ הַקְּמוּצוֹת.

הָהּ, לֹא שִׂחֵק לָהּ מַזָּלָהּ, לַפְּעוּטָה
לָרֶדֶת מֵעֲלֵי מִטַּת־דְּוָיָהּ–
חָרַק לִבָּהּ כְּבַחֲרִיקַת מַשּׂוֹר
וַיֵּקְדוּ פָּנֶיהָ הַקְּטַנִּים מְשֻׁלְהָבִים;
עֵינֶיהָ הַכְּחֻלּוֹת דָּלְקוּ, לָהֲטוּ,
וְהִשְׁתַּפְּכוּ בְּאוֹר תּוֹעֶה, מוּזָר.
גֵּו זֶה קָטָן וָדַל בָּעַר בְּשַׁלְהַבְתּוֹ,
יָקַד מִלֹּבֶן הַסְּדִינִים בָּאֹדֶם
כִּיקוֹד חַמָּה עִם שְׁקִיעָתָהּ מַעֲרָבָה
עַל עַרְבוֹת שֶׁלֶג בְּעוֹנַת הַחֹרֶף.
וְכַאֲשֶׁר הֵחֵל לִשְׁקֹעַ אוֹר עֵינֶיהָ
וּלְהִקָּרֵם בְּקְרוּם זְכוּכִית אָטוּם
וְגוּפָהּ הַדַּל הֵחֵל לְהִתְיַשֵּׁר
וּלְהִתְמַתֵּחַ בְּכָל מְלוֹא אָרְכּוֹ,
וַעֲיֵפַת חַיִּים וּדְוַי נֶאֶנְחָה
בְּכְעֵין צִפְצוּף אַחֲרוֹן, מְרֻסָּק,
כְּצַפְצֵף צִפּוֹר לִפְנֵי שְׁנָתָהּ עִם עֶרֶב–
נָשׁוֹם נָשְׁמָה עוֹד הַמִּטָּה בְּחֹם אָדָם
אֶל תּוֹךְ אוֹרוֹ הַקַּר וְהָאָפֹר שֶׁל בֹּקֶר.

רָחַץ הָאִישׁ פָּנָיו, פָּנִים דְּוּוּיִים, בַּמַּיִם,
הֶחֱלִיף בִּגְדֵי חֹלוֹ בְּמַדֵּי שַׁבָּת,
וּבְצַעַד חֲרִישִׁי עָזַב הֶחָדֶר–
וּבְשׁוּבוֹ לְאַחַר שָׁעָה הַבַּיְתָה
וַאֲחָדִים מֵחֲשׁוּבֵי שְׁכֵנָיו עִמּוֹ
הָיְתָה כְּבָר גּוּפַת הַמֵּתָה מְטֹהָרָה
וּמְעֻטֶּפֶת סָדִין לָבָן וְנֵרוֹת דְּלוּקִים
הָיוּ לִמְרַאֲשׁוֹתֶיהָ–עָמְדָה הָאֵם
דְּמוּמָה וּמִתְעַטֶּפֶת בְּיָגוֹן־אֶבְלָהּ;
וְגֵ׳ק, נַעַר זֶה שׁוֹבָב, בִּן רֶגַע
הָפַךְ וְהָיָה לְיַעֲנְקְלֵי מִכְּבָר,

ווינטער

דער הויף מיט ברוכוואַרג האָט זיך אײַנגעזונקען,
אײַנגעפֿרוירן מיט די אײַזנס אינעם איַיז,
און פֿון די אײַזנס האָט געשמעקט מיט ראָסט [17],
געיאָגט פֿון זיך מיט ברענענדיקער קעלט.
אין שטוב האָט טאָג ווי נאַכט געברענט דער אויוון,
נאָר ס׳הויז איז אַלט געווען און קאַלט, און אומעטיק,
און ס׳זײַנען אויף די ווענט אַרויסגעוואַקסן
געדיכטע, שווערע פּאַנצערן פֿון אײַז,
ווי אײַטער־פּענכערס אויף אַ קראַנקן גוף
וואָס האָבן אין דעם בלאַסן שײַן פֿון טאָג
אַ בייזע מרה־שחורה אָנגעוואָרפֿן.
די זיידעס אויף די ווענט האָבן געפֿרירט
געוואָרן בלאַסער מיט די גרויע בערד;
די אַלטע באָבעס מיט די דינע ליפּן —
זיי האָבן זיך געקרימט אין בלוי פֿון קעלט.
און אַז אין דרויסן האָט גענומען אָפּגיין,
האָט אָנגעהויבן רינען פֿון די ווענט
מיט לאַנגזאַם קריכנדיקע מוטנע טראָפּנס.

די קליינע פּערלע אין גרויסן בעט
איז שוין געלעגן אומעטיק און שטיל,
אין גאַנצן הויט און ביין, די פֿיס פֿאַרשטאַרט,
און ס׳פֿלעגט די שטילע אָנגעפּעלצטע יידענע
דאָס זודיק׳ וואַסער גיסן אין די פֿלעשער,
כּדי דאָס עופֿהלע צו האַלטן וואַרעם.
אַ מאָל פֿלעגט זי פֿאַר גאַנצע שעהן לאַנג
זיך אומקערן צום פֿײַער אויף דער קיך,
זיך וואַרעמען די בלוילעך רויטע דאַרע הענט,
פֿאַרטראַכטן זיך, אַרײַנקוקן אין פֿײַער,
און קוקן, קוקן, קוקן — פּלוצעמדיק
זיך אויפֿכאַפּן ווי פֿון אַ בייזן חלום,
און דרײַ מאָל אינעם פֿײַער אויסשפּײַען,
און נעמען האַסטיק שעפּטשען מיט די ליפּן.
אַרויסקריכן אָבער פֿון מאַמעס בעט
איז פּערלען שוין ניט געווען באַשערט:
דאָס הערצל האָט געכריפּעט ווי אַ זעג
און ס׳האָט דאָס פּנימל געפֿלאַמט אין צונטער;
די בלויע אויגן האָבן הייס געברענט,
געגאָסן זיך אין וואַנדערנדיקן ליכט.
די בלאָנדע הערלעך האָבן אויסגעזען
ווי זאַנגען אויף אַן אָפּגעברענטן פֿעלד.
דאָס אָרעם גופֿל מיט די כרופּקע [18] ביינדלעך
האָט פֿלאַמענדיק געברענט, געברענט, געברענט,
אַרויסגעברענט פֿון בלאַסע, קאַלטע לײַלעכער,
ווי ס׳ברענט־אַרויס די זון אין ווינטערפֿעלד
אויף ווײַסן שניי אין שטילן אונטערגאַנג.
און אַז דאָס ליכט האָט אָנגעהויבן אויסגיין,
פֿאַרציִען זיך ווי מיט אַ הײַטל גלאָז,
און אַז די גלידער האָבן שטײַף און האַרט
זיך אויסגעצויגן אין דער פֿולער לענג,
און אַז די מידע ברוסט פֿון אָרעם קינד
האָט שוין צום לעצטן מאָל אַ שליוכץ געטאָן,
ווי ס׳שליוכצט אַ פֿויגל פֿאַרן שטילן שלאָף —
האָט אַלץ נאָך פֿון דעם בעט מיט היץ געשלאָגן,
מיט רויטער היץ אין גרויען מאָרגנליכט.

האָט זיך דער טאַטע אָנגעטאָן אין בעסטן בגד,
זיך אָפּגעוואַשן דאָס צעקרימטע פּנים,
פּאַמעלעך זיך אַרויסגעשלײַכט פֿון טיר,
און אַז ער איז צוריקגעקומען שפּעטער
מיט צוויי־דרײַ אַלטע אָנגעזעענע שכנים —
איז שוין דער קליינער גוף געווען געוואַשן,
פֿאַרוויקלט אין די ווײַסע לײַלעכער,
מיט ברענענדיקע ליכט אַרום צוקאָפּנס.
די מאַמע איז געשטאַנען שווײַגנדיקערהייט,
די הענט פֿאַרקרעמפּטע אויפֿן הויכן בויך,
אָן ווערטער זיך געטרייסלט מיטן גאַנץ גוף
און זיך פֿאַרגאַנגען אין איר שטומען צער.
פֿון קליינעם שטיפֿער דזשייק — איז איבער נאַכט
צוריק דער אַלטער יאַנקעלע געוואָרן,
דאָס אָרעם ייִנגל פֿונעם ייִדיש שטעטל:

scrap iron
sank into
rust gave forth its smel
scorched and pervaded

sprouted
ice-growths
spots of moisture
grandfathers
tightened mouths

melt

filthy

heavy, clumsy

boiling water
the little one

stove
cry

suddenly awake

sickbed
grating of a saw
burned

wandering light
body

like the burning sun
on snowy steppes

covered over with glass
crust
straighten out

stretch out
she moaned
with a kind of last bro
en whistle

bed still breathed

quiet step

in the grief of her mour
in
naughty, suddenly
of old

אוֹתוֹ יְלִיד הָעֲיָרָה שֶׁבַּמְּכוֹרָה,
פָּנָיו דַּלִּים, חִוְּרִים וּמְחֻדָּדִים;
אָמַר תְּהִלִּים בְּקוֹל רְוּוּי־דִּמְעָה
וְרָעַד קוֹלוֹ וְנִתְרַסֵּק בְּנִגּוּן בּוֹכִים.
וְכַאֲשֶׁר צָעֲדוּ הַשְּׁכֵנִים עַל הַמִּפְתָּן
בַּחֲלַל אֲוִיר נִדְכָּא שֶׁל בֵּית הָאֵבֶל –
הֵצִיצוּ עֲלֵיהֶם בְּכֹבֶד־רֹאשׁ חָמוּר
דְּמֻיּוֹת סָבִים מְעֻטָּרִים זָקָן
וְעֵינָם חַדָּה, נוֹקְבָה, חוֹדְרָה לַלֵּב
מִכֹּתֶל אַפְלוּלִי חָרְפִּי וְלַח.
דְּמוּת הַיְּגוֹנִים לָאֵם וְלָאִשָּׁה
וְקוֹלוֹ שֶׁל גֵ׳קִי בַּנִּגּוּן הַזָּר
הֵטִילוּ עֲלֵיהֶם אֵימָה סְתוּמָה.
גַּם הַיְּהוּדִי, אִישׁ זֶה רָם־קוֹמָה
הָפַךְ וַיְהִי גַּם הוּא אַחֵר וָזָר,
לֹא זֶהוּ כְּלָל הָאִישׁ הָעוֹשֶׂה בַּגְּרוֹטָאוֹת –
מֻרְחָק, כְּאוֹתָן תְּמוּנוֹת עַל הַכְּתָלִים,
עֵינָיו שְׁקוּעוֹת בְּחֹרֵיהֶן וַאֲדֻמּוֹת,
וִידֵיהֶם מֵאֲלֵיהֶן נִמְשְׁכוּ הַתְוֹת
אֶת אוֹת הַצְּלָב.
וְכַאֲשֶׁר פָּתַח הָאִישׁ –
נָטַף בְּצַעַר חֲרִישִׁי וּמִתְאַפֵּק
מִקּוֹל צָרוּד זֶה וְחָרֵד וּמִתְרַסֵּק
וּמִשְּׂפָתָיו חִוְּרוֹת וּמְרֻפָּטוֹת;
מֵאֶצְבְּעוֹתָיו הַמְשֻׁחָרוֹת וְהַנֻּקְשׁוֹת
הִצְבִּיעַ בָּן וְדָקַר בַּחֲלַל אֲוִיר
לְאוֹתָהּ זָוִית, לְמָקוֹם שֶׁהַיַּלְדָּה
הָיְתָה מוּטֶלֶת עַל דַּרְגַּשׁ־קְרָשִׁים
וְאוֹר הַנֵּר מְעַגֵּל עִגּוּל בְּהִלּוֹ
מִסָּבִיב לָרֹאשׁ הַקָּטָן וְהַשָּׁקוּף:
׳מֵתִי לְפְנֵיכֶם מוּטָל. שְׁאֵלָתִי:
׳כִּבְרַת קַרְקַע, אֲחֻזַּת־קֶבֶר לְיַלְדִּי –
׳הֵן זָר אָנֹכִי בֵּינֵיכֶם הַיּוֹם,
׳יִגְמֹל הָאֱלֹהִים לָכֶם חַסְדּוֹ
׳כַּאֲשֶׁר גְּמַלְתּוּנִי חֶסֶד עַד הַיּוֹם,
׳הַרְאוּ נָא חַסְדְּכֶם גַּם לְיַלְדִּי!׳
וּדְבָרָיו בִּצְלִיל חָרֵד נָגְעוּ
וְזִעְזְעוּ נִימֵי לִבּוֹת שׁוֹמְעָיו – אֶחָד
מֵהֶם מָחָה דִמְעָה מִזָּוִית עָיִן,
וְהָאֶחָד יָרַד בְּאֶצְבָּעוֹת חֲרֵדוֹת
אֶל תּוֹךְ אַרְנַק־הַטַּבָּק הַמְזֻפָּת,
חִפֵּשׂ בְּמַעֲמַקָּיו, חִפֵּשׂ וּמְאוּם לֹא הֶעֱלָה,
כְּשֶׁעֵינָיו שְׁקוּעוֹת בִּמְצוּלוֹתָיו.
כְּרֶגַע דְּמָמָה עָמְדָה בַּבַּיִת,
נִשְׁמַע אַךְ הִבְהוּבוֹ שֶׁל נֵר־הַנְּשָׁמָה.
הַיְּהוּדִי – וְכַפָּיו שְׁטוּחוֹת אֶל עָל
רֹאשׁוֹ עַל עֵינָיו הָאֲדֻמּוֹת זָקוּף
וְהַשְּׁכֵנִים גְּלוּיֵי רָאשִׁים לְבָנִים
שַׁחִים וּמְרֻכָּנִים בִּפְנֵי הַמָּוֶת.
אַחַר – וְהַזָּקֵן בָּהֶם צָעַד קָדִימָה,
פָּסַע פְּסִיעָה וְעָמַד, עָנָה רַכּוֹת:
׳שְׂדֵה הַקְּבָרוֹת פָּתוּחַ לְפָנֶיךָ,
׳בְּרֹר לְךָ מָקוֹם בְּמִבְחַר שׁוּרוֹת
׳וְקֶבֶר כְּרֵה לְיַלְדְּךָ הַמֵּת׳.
הֵשַׁח הָאִישׁ רֹאשׁוֹ בַּעֲנָוָה
אוֹרוּ מֵהַכָּרַת־טוֹבָה פָּנָיו
הִנְמִיךְ קוֹלוֹ וּבְאֵמוּן הִמְשִׁיךְ דְּבָרוֹ:
׳עוֹד בַּקָּשָׁה לִי: עֶצֶם אֶל עַצְמוֹ,
׳וְכַאֲשֶׁר יַדְבִּיקֵנִי אַחֲרוֹן יוֹמִי,
׳אֲנִי תְפִלָּה, כִּי עַצְמוֹתַי תֵּנַחְנָה
׳בֵּינוֹת לִמְקֹרָבַי, שְׁאֵרֵי בָשָׂר וָרוּחַ –
׳אָמְנָה, שׁוֹנוֹת דָּתֵינוּ זוֹ מִזּוֹ

native
drawn
choked with tears
cracked
threshold
depressed
bearded [portraits]
piercing
moist and wintery
figure of grief
vague fear
make the sign of the cross
with quiet, halting sorrow
hoarse
stab at /בֵּן =/
bed of planks
bent over
dig
among my own
in truth

דאָס פּנים בלייך, פֿאַרשפּיצט און אויסגעצויגן
געזאָגט דעם תּהילים דורך פֿאַרשטיקטע טרערן,
און ס׳קול האָט געציטערט, זיך געוויגט
אין דעם געבראָכן יאָמערלעכן ניגון;
און אַז די שכנים זײַנען אָנגעקומען
אין דער געפּרעסטער לופֿט פֿון הויז פֿון טויט —
האָט זיי אַרומגעכאַפּט די שווערע אימה.
עס האָבן דראָענדיק אויף זיי אַראָפּגעקוקט
די גרויע בערד און פֿרעמדע, שטרענגע אויגן
פֿון פֿײַכטער ווינטערדיקער וואַנט אַרונטער.
דאָס שווײַגנדיק פֿאַרגליווערט ווייגעשטאַלט
און דזשייקיס קול מיטן פֿרעמדן ניגון —
זיי האָבן אָנגעוואָרפֿן אויף די געסט
אַ גרויסע אימה; און דער הויכער ייִד
איז מיט אַ מאָל געוואָרן פֿרעמד און ווײַט —
ס׳איז גאָר נישט דער וואָס האַנדלט מיטן ברוכוואַרג —
אַ שטרענגער, ווי די בילדער אויף דער וואַנט,
מיט שטאַרע, טרוקענע און רויטע אויגן.
און ס׳האָבן זיך די הענט פֿון זיך אַליין געשטרעקט
צו אויסמאַכן דעם צייכן פֿונעם צלם.

און אַז דער ייִד האָט אָנגעהויבן ריידן,
האָט מיט אַ שטילן יאָמערלעכן צער
געטריפֿט פֿון האַרטן הייזעריקן קול,
פֿון די צעשפּאָלטענע און בלאַסע ליפּן,
פֿון די צעוויטיקטע און יאושדיקע אויגן,
און פֿון די שוואַרצע און פֿאַרשטײַפֿטע פֿינגער
מיט וועלכע ער האָט אין דער לופֿט געשטאָכן
צום ווינקל צו, וווּ ס׳איז דאָס ווײַסע קינד
געלעגן אויסגעלייגט אויף ווײַסע בענקלעך
און ס׳האָט דער געלער שײַן געמאַכט אַ קרײַז
אַרום דעם קליינעם דורכזיכטיקן קעפּל:
— מײַן טויטער ליגט פֿאַר אײַך. איך זוך אַ פּלאַץ,
מײַן עופּהלע, מײַן קליינס, מיט ערד באַשיטן.
איך בין אַ פֿרעמדער דאָ צווישן אײַך,
זאָל גאָט אײַך העלפֿן ווי איר האָט ביז הײַנט
מיר בײַגעשטאַנען אין מײַן טאָג פֿון נויט!
באַווײַזט אויך צו מײַן טויטן אײַער גנאָד,
באַוויליקט מיר אַ קבֿר פֿאַר מײַן קינד!
און זײַנע ווערטער האָבן אָנגעשלאָגן
מיט ציטערדיקן קלאַנג אין אַלע הערצער.
און איינער האָט אַ יונגע טרער פֿאַרווישט,
און איינער האָט מיט גראָבע שווערע פֿינגער
גענישטערט לאַנג אין בײַטל פֿונעם טאַבאַק,
געזוכט, געזוכט און נישט געקענט דערזוכן,
מיט אויגן טיף פֿאַרגראָבענע אין בײַטל.
אַ רגע איז געווען שטיל און טויט,
מען האָט געהערט דאָס פֿאָכען פֿון נשמה־ליכט:
דער ייִד מיט די צעשפּרייטע הענט אין לופֿט,
דער קאָפּ מיט רויטע אויגן אויפֿגעהויבן,
די שכנים מיט די בלויזע ווײַסע קעפּ,
געבויגן אין דעם אָנגעזיכט פֿון טויט.
דערנאָך האָט זיך דער עלטסטער פֿון די שכנים
אַרויסגערוקט פֿאָרויס, געבליבן שטיין,
און אויף אַ שטילן קול געענטפֿערט ווייך:
— דאָס בית־הקבֿרות־פֿעלד איז פֿאַר דיר אָפֿן,
קלײַב־אויס אַ פּלאַץ דאָרט אין די שענסטע רייען,
און גראָב אַ קבֿר פֿאַר דײַן טויטן קינד!
האָט זיך דער ייִד ענייוותדיק פֿאַרבויגן,
זײַן פּנים האָט פֿון דאַנקבאַרקייט צעלויכט זיך,
און שטיל און צוטרוילעך גערעדט פֿון ס׳נײַ:
— איין לעצט געבעט נאָך: אייגנס צײַט צו אייגנס;
און ווען מײַן לעצטע שעה וועט אויסשלאָגן,
וואָלט איך געוואָלט, אַז מײַן געביין זאָל רוען
צווישן מײַנע אייגענע, מײַן פֿלייש און בלוט;
די גלויבנס אונדזערע זײַנען פֿאַרשיידן

׳אַךְ הֵן עֲפַר כֻּלָּנוּ מֵעָפָר אֶחָד
׳וְכֻלָּנוּ מַאֲמִינִים בְּאֵל אֶחָד
׳וֵאלֹהִים יָשִׁיב לָכֶם כִּגְמוּל יֶדְכֶם.
׳בַּקָּשָׁתִי: כִּבְרַת קַרְקַע מְיֻחֶדֶת לִי
׳לְחַדֵּשׁ בָּהּ בֵּית־קְבָרוֹת לְמִשְׁפַּחְתִּי,
׳וְאִם יָמִים נָכוֹנוּ לִי בֵּינוֹתֵיכֶם
׳אֶפְרַע לָכֶם חוֹב זֶה בִּמְלוֹאוֹ׳.
וּדְמָעוֹת חַמּוֹת הֵקֵרוּ מִמְּקוֹרָן
נָזְלוּ מֵעֵינָיו הָאֲדֻמּוֹת דְּווּיוֹת,
נִשְׁתַּרְבְּבוּ בְּקִמְטֵי פָּנָיו, שְׂפָתָיו,
וְנֶעֶלְמוּ בִּסְבַךְ שַׂעֲרוֹת זָקָן.

וְכַאֲשֶׁר חָצַב הַקֶּבֶר הַקָּטָן
בַּקֶּרַח הַכָּבֵד שֶׁל אֲדָמָה חָרְפִּית
בְּאוֹתָהּ גִּבְעָה הַמְיֻחֶדֶת לוֹ–
פָּסַק מַעְיַן דְּמָעָיו וְעָמַד
וְשׁוּב נִצַּת בְּעֵינָיו זִיק חַד.
וְכַאֲשֶׁר הוֹרִיד אֶת יַלְדָּתוֹ הַבְּכוֹרָה
וְרִאשׁוֹנֵי רִגְבֵי עָפָר צְהֻבִּים
נָפְלוּ וְהִתְדַּפְּקוּ בַּקְּרָשִׁים הַלְּבָנִים
בַּחֲבָטָה קְפוּאָה וַעֲמוּמָה
וְהִדְהֲדָה בַּדּוּמִיָּה שֶׁמִּסָּבִיב–
אוֹ־אָז נֵעוֹרָה הָאִשָּׁה מִקִּפְאוֹנָהּ.
עִם כָּל שְׁפִיכַת־עָפָר שֶׁל הַמְּעַדֵּר
הִתְנוֹעֲעָה בִּמְלוֹא גוּפָהּ, פִּרְפְּרָה,
מְקוֹר דִּמְעוֹתֶיהָ נִפְתַּח לִרְוָחָה
וְקוֹלָהּ הַנֶּחֱנָק קָם לִתְחִיָּה –
סְלִיחָה וּמְחִילָה מִיַּלְדָּתָהּ בִּקְּשָׁה
בְּהַכּוֹתָהּ בְּאֶגְרוֹפָהּ עַל לְבָבָהּ:
׳הָהּ, רוּצִי, יַלְדָּתִי׳ – מָרַת נַפְשָׁהּ שָׁפְכָה–
׳וְהִשְׁתַּטְּחִי לִפְנֵי אִמָּהוֹת עוֹלָם,
׳סַפְּרִי לָהֶן מִקְּשִׁי חַיֵּינוּ הַמָּרִים,
׳בַּקְּשִׁי רַחֲמִים שֶׁתִּמְלֵצְנָה בַּעֲדֵנוּ
׳לִפְנֵי שׁוֹכֵן מָרוֹם, כִּי יַעֲנְקֶלִי יִגְדַּל
׳וִיהְיֶה יְהוּדִי, וְכִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ
לֹא יֵדְעוּ צַעַר וְיָגוֹן וּשְׁכוֹל׳.
וְהָיָה הַקֶּבֶר מִתְמַלֵּא מֵחֻלְיָתוֹ
עָפָר צָהֹב עַד לִגְדוֹתָיו הַלְּבָנוֹת;
וְלָבָן וְדוֹמֵם הִשְׂתָּרַע מִסָּבִיב
שְׂדֵה הַקְּבָרוֹת הַזָּר רְפוּד שְׁלָגִים
וְגַלִּים זְרוּעִים גַּם פֹּה גַּם שָׁם הִלְבִּינוּ
וּלְמְרַאֲשׁוֹתָם צְלָבִים בְּכְפוֹר זְכוּכִית.
וְשִׂיחֵי־מַחַט יְרֻקִּים־כֵּהִים
נִצְטוֹפְפוּ קְפוּאִים בִּירַקּוּתָם בַּשֶּׁלֶג.
וּמֵעַל לְגֵיאָיוֹת וְלִגְבָעוֹת כְּחֻלִּים,
וְעַל מִשְׁטָחָן שֶׁל בְּרֵכוֹת קֶרַח יְרֻקּוֹת
תְּלוּיִים הָיוּ בְּאֵמוּן וּבְרַחֲמִים
שְׁמֵי חֹרֶף רְחוֹקִים־קְרוֹבִים
וְאוֹר וְרַדְרַד נָח עַל הַשֶּׁלֶג הַטָּהוֹר
אוֹר שֶׁמֶשׁ־עֶרֶב צוֹנְנָה, חָרְפִּית.

extended into the creases
hewn
wintery
well of tears
a penetrating spark
echo
only then
digger
trembled
fist
stretching
needle bushes
surface
rosy

דאָך אַלע זײַנען שטויב פֿון זעלבן שטויב,
און אַלע דינען מיר צום זעלבן גאָט,
און גאָט וועט אײַך באַלוינען פֿאַר דעם חסד.
איך בעט אַן אָפּגעזונדערט שטיקל פּלאַץ,
מײַן אייגענעם בית־עולם צו באַנײַען;
און אויב ס׳איז מיר באַשערט נאָך יאָרן דאָ
וועל איך אײַך אָפּצאָלן דעם גרויסן חוב.
און הייסע טרערן האָבן זיך צעלאָזט,
געפֿלאָסן פֿון די ווייטיקלעכע אויגן,
פֿאַרקראָכן אין די קנייטשן פֿון די ליפּן,
פֿאַרלוירן זיך אין טיפֿן האָר פֿון באָרד.
און אַז ער האָט געהאַקט דעם קליינעם קבֿר
דורך שווערן אײַז און ווינטערדיקער ערד
אין אָפּגעלייגטן בערגל פֿונעם פֿעלד,
האָט זיך דער קוואַל פֿון טרערן אָפּגעשטעלט

און ס׳האָבן זײַנע אויגן אָנגענומען
צוריק דעם טרוקענעם און שאַרפֿן גלאַנץ.
און אַז ער האָט דאָס קינד אַראָפּגעלאָזט
אין דער געפֿרוירענער און געלער גרוב,
און ערשטע, געלע, האַרטע גרודעס האָבן
גענומען פֿאַלן אויף די ווײַסע ברעטלעך
מיט אַ געפֿרוירענעם און דומפּן קלאַנג
אין ווײַסער קאַלטער שטילקייט וואָס אַרום —
ערשט דעמאָלט איז די פֿרוי צו זיך געקומען;
מיט יעדן נײַעם שאָט פֿון ערד האָט זי
געטרייסלט זיך פֿאָרויס אַריבער גרוב,
איר קוואַל פֿון טרערן האָט זיך אויפֿגעעפֿנט
און דאָס פֿאַרפֿרוירן קול האָט אויפֿגעלעבט,
געריסן זיך אין גרוב אַרײַן מיט טרערן.
זי האָט מחילה בײַ איר קינד געבעטן
און זיך געשלאָגן אויפֿן פּלאַכן האַרצן.
— לויף, קינד מײַנס, לויף! — האָט זי איר האַרץ געגאָסן —
און מי זיך פֿאַר די הייליקע אמהות.
דערצייל זיי פֿון דעם ביטערן און שווערן לעבן,
און בעט, זיי זאָלן מי׳ען זיך פֿאַר אונדז:
אַז יאַנקעלע זאָל אויסוואַקסן און זײַן אַ ייִד,
אַז ס׳זאָלן מער דײַן טאַטע און דײַן מאַמע
ניט וויסן שוין פֿון צער און בייז און אומגליק.
און ס׳האָט די גרוב אַלץ מער זיך אָנגעפֿולט,
זיך אָנגעשאָטן ביז די ווײַסע ראַנדן,
און ס׳האָט אַרום געשפּרייט זיך ווײַט און שטיל
דאָס פֿרעמדע פֿעלד אין אויסגעבעטן שניי
מיט קליינע, ווײַסע בערגלעך דאָ און דאָרט,
מיט אָנגעגלאָזטע צלמים בײַ צוקאָפּנס,

מיט גרינע נאָדלדיקע יעגלע[19]-ביימלעך
וואָס לײַכטן קאַלט מיט טיפֿן גרין און שניי.
און איבער ווײַסע בערג און בלויע טאָלן,
און איבער גרינע אָזיערעס מיט אײַז,
איז שטיל און צוטרוילעך געווען צעהאַנגען
אַ נאָענטער און אַ ווײַטער ווינטער־הימל
מיט בלויע פּאַסן צווישן ווײַסע וואָלקנס,
מיט ראָזיקע סימנים אויפֿן שניי
פֿון קאַלטער ווינטערדיקער אונטזון.